

УДК 582.475:631.111(1-773)(476)

МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ СОСНОВИХ НАСАДЖЕНЬ НА ПЕРЕЛОГОВИХ ЗЕМЛЯХ ПВДНЯ БІЛОРУСІ

¹*Потапенко А.М., кандидат сільськогосподарських наук,*

²*Рєбко С.В., кандидат сільськогосподарських наук,*

³*Кімейчук І.В., асистент,*

⁴*Кайдик О.Ю., кандидат сільськогосподарських наук*

¹*Державний науковий заклад «Інститут лісу Національної академії наук Білорусі», м. Гомель, Республіка Білорусь,*

²*Білоруський державний технологічний університет, м. Мінськ, Республіка Білорусь,*

³*Білоцерківський національний аграрний університет, м. Біла Церква,*

⁴*Національний університет біоресурсів і природокористування України*
ivan.kimeichuk@ukr.net

За результатами досліджень різних вчених [1–1, 4–1] встановлено, що склад молодняків, які формуються на перелогах, залежить від багатьох чинників: лісорослинна зона (підзона), вид сільськогосподарського використання, ґрунтові умови, площа, а також таксаційні показники прилеглих материнських деревостанів. На колишніх ріллях, сіножатах і пасовищах формуються не тільки листяні, а й хвойні насадження. На покинутих ріллях Слободо-Туринського району Свердловської області формуються молодняки з величезним переважанням у складі сосни звичайної, а на сіножатах – берези повислої [2]. Збільшення частки хвойних деревних видів у прилеглих насадженнях, а також частки піску в механічному складі ґрунту перелогів сприяє збільшенню частки сосни та ялини у молодняках, що формуються на перелогових землях. Найуспішніше залісняються ділянки сіножатей, що примикають до узлісся і на яких формуються мікроценози берези, що обумовлено насінневими роками цього виду.

Нормативні законодавчі акти Республіки Білорусь [3] у галузі земельних відносин допускають як переведення непридатних для сільськогосподарського використання земель у категорію лісового фонду для лісорозведення, так і збереження їх у категорії земель сільськогосподарського призначення з метою створення лісових насаджень, призначених для забезпечення захисту земель від впливу негативних природних, антропогенних та техногенних явищ.

За результатами наших досліджень щодо методів формування соснових насаджень на перелогових землях південних регіонів Білорусі встановлено, що у середньому на 22 % обстежених ділянок природного поновлення достатньо для формування соснового чи сосново-березового насадження. В інших випадках може статися заростання м'яколистими деревними видами. На 34,1 % ділянок можливе формування соснового насадження у разі створення часткових лісових культур сосни звичайної. Але процес створення лісових насаджень на виведених із обігу перелогових землях нині стримується з низки причин. Загалом у регіонах немає достовірних відомостей про якісний стан та кадастрову вартість таких ділянок, відсутня нормативна правова та методична база, що визначає порядок виведення із сільськогосподарського обігу земель і передачу їх для створення лісових насаджень лісогосподарськими підприємствами.

Результати проведених досліджень на перелогових землях у Брестській та Гомельській областях свідчать, що природне поновлення сосни можливе на піщаних кар'єрах, колишній ріллі та деяких інших категоріях земель за наявності поблизу соснового материнського насадження. Якщо кількість екземплярів основних деревних видів перевищує 4,0 тис. шт./га, то можливе формування насадження шляхом проведення рубок догляду. За кількості екземплярів природного поновлення основних деревних видів від 1,0 до 4,0 тис. шт./га рекомендується проведення заходів сприяння природному поновленню та створення часткових лісових культур. За кількості природного відновлення менше 1,0 тис. шт./га насадження можна сформувати лише за допомогою лісових культур.

Список використаних джерел

1. Балашкевич Ю. А. Лесоводственная оценка зарастания бросовых сельскохозяйственных земель и возможности вовлечения их в лесное и охотничье хозяйство (на примере северо-западных районов Брянской области): автореф. ... дис. к.с.-х.н.: 06.03.02 / Ю.А. Балашкевич. Брянск, 2013. 23 с.
2. Залесов С. В., Магасумова А. Г., Юровских Е. В. Зарастание бывших сельскохозяйственных угодий в Слободо-Туринском районе Свердловской области. *Леса России и хозяйство в них*. Вып. 1(35). Урал. гос. лесотехн. ун-т. Екатеринбург, 2010. С. 14–23.
3. Кодекс Республики Беларусь о земле от 23 июля 2008 г. № 425-З. (Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь, 25.01.2013, 2/2015).
4. Морозов А. М. Формирование насаждений на землях, исключенных из сельскохозяйственного оборота, в подзоне предлесостепных сосново-березовых лесов Свердловской области: автореф. ... дис. канд. с.-х. наук: 06.03.03. Екатеринбург, 2008. 21 с.
5. Новоселова Н. Н. Формирование лесных насаждений на землях, вышедших из-под сельскохозяйственного использования, в таежной зоне Пермского края: автореф. ... дис. канд. с.-х. наук: 06.03.03. Екатеринбург, 2007. 22 с.